

Prima instanță: Judecătoria Râșcani, mun. Chișinău
(judecător Aliona Miron)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău
(judecători Maria Guzun, Iurie Cotruță, Natalia Simciuc)

Î N C H E I E R E

28 martie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în următoarea componență
Președintele completului
judecători

Ala Cobăneanu
Dumitru Mardari
Luiza Gafton

examinând admisibilitatea recursului declarat de ÎCS "Flaga Gaz" SRL, prin intermediul reprezentantului, avocatul Marcel Moraru,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de ÎCS "Flaga Gaz" SRL împotriva Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică a RM, privind dezmințirea relatărilor false și defăimătoare, încasarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 10 octombrie 2017, prin care a fost respins apelul declarat de ÎCS "Flaga Gaz" SRL și menținută hotărârea Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău din 19 decembrie 2016,

c o n s t a t ă :

La data de 11 martie 2016, ÎCS "Flaga Gaz" SRL s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică a RM, solicitând publicarea unei dezmințiri, cu privire la informația defăimătoare precum că activele "IALG Strășeni" au fost devalizate prin intermediul ÎCS "Flaga Gaz" SRL, fapt menționat în comunicatul de presă din 11.01.2016, plasat pe site-ul oficial al ANRE, precum și încasarea din contul pârâtului a cheltuielilor de judecată (f.d.2-6). La data de 04 octombrie 2016, reclamantul și-a completat și concretizat argumentele invocate în acțiunea inițială printr-o cerere de completare (f.d. 41-43).

În motivarea acțiunii, reclamantul a indicat că, spre finele lunii ianuarie, la data de 29.01.2016, contabilă-șef a ÎCS "Flaga Gaz" SRL a observat pe site-ul oficial al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică un comunicat de presă, care conținea informații defăimătoare, prin care se incriminează complicitatea la devalizarea activelor unui alt agent economic, fără a se oferi careva detalii la acest caz. De asemenea, limbajul utilizat în comunicatul de presă, nu lasă loc de interpretare și-i condamnă direct la săvârșirea unor acțiuni ilegale, prin aceasta încălcând flagrant dreptul la prezumția

nevinovăției (art.21 din Constituția Republicii Moldova și art.12 din Legea cu privire la libertatea de exprimare).

Reclamantul consideră că în așa fel a fost știrbită imaginea întreprinderii, lezându-i în mod abuziv reputația profesională.

La data de 10 februarie 2016, ÎCS “Flaga Gaz” SRL a înaintat în adresa ANRE o cerere prealabilă, în conformitate cu art. 15 din Legea cu privire la libertatea de exprimare. În cererea respectivă reclamantul a menționat că fraza din decizia ANRE, “...de a solicita Procuraturii Generale verificarea faptelor referitoare la devalizarea activelor SRL “IALG Strășeni” prin intermediul SRL “Flaga-Gaz””, nu corespunde realității, mai mult decât atât, este o acuzație gravă la adresa reclamantului, care nu se încadrează în normele etice și deontologice ale unor reprezentanți ai autorităților publice. În acest sens, reclamantul a remarcat că potrivit DEX-ului, verbul “a devaliza” semnifică a prăda, a jefui pe cineva de bunuri. Mai mult ca atât, se observă că acest verb nu s-a utilizat un mod condițional-optativ, nici nu s-a indicat asupra unei probabilități a acestei complicități, ci s-a incriminat direct companiei lor o faptă gravă, care știrbește grav imaginea ÎCS “Flaga Gaz” SRL.

Reclamantul mai consideră că această constatare eronată, a fost invocată de ANRE și în actele sale administrative, în baza cărora au remis materialele respective anumitor organe de control. Prin urmare, a solicitat de la ANRE să admită cererea prealabilă și să dezmință informația defăimătoare, precum că activele “IALG Strășeni” au fost devalizate prin intermediul ICS “Flaga Gaz” SRL, fapt menționat în comunicatul de presă din 11.01.2016 plasat pe site-ul oficial al ANRE.

Prin răspunsul nr.03133 din 12 februarie 2016, cererea prealabilă a fost respinsă ca neîntemeiată și tardivă.

În sensul tardivității, reclamantul a opinat că aceasta nu este justificată, or, potrivit alin.(2) al art.15 din Legea cu privire la libertatea de exprimare, cererea prealabilă se depune în termen de 20 de zile de la data la care persoana a aflat despre informația defăimătoare.

Astfel, începând cu data de 29 ianuarie 2016, când s-a făcut cunoștință cu comunicatul de presă, până la înregistrarea cererii prealabile, au trecut 13 zile calendaristice, or, motivând că, entitățile private nu sunt obligate să monitorizeze zilnic site-ul oficial al ANRE, reclamantul consideră că nu este legat de termenul care este indicat în comunicatul de presă, în speță data de 11 ianuarie 2016.

În partea ce ține de respingerea cererii prealabile în fond, reclamantul menționează că ANRE le-a comunicat despre faptul, că cererea prealabilă depusă relevă lipsa unor argumente plauzibile, precum și lipsa unor dovezi, care ar demonstra că informația plasată pe pagina web a ANRE este una falsă, de asemenea nefiind expuse circumstanțele care să demonstreze că informația respectivă nu se bazează pe un substrat factologic suficient.

Totodată, menționează că declarațiile incluse de ANRE în răspunsul nr.03/133 din 12.02.2016 sunt șubrede și se contrazic reciproc. Astfel, potrivit art.12 alin.(2) din Legea cu privire la libertatea de exprimare, autoritățile publice și persoanele care le reprezintă sunt obligate să respecte dreptul la prezumția nevinovăției și să se abțină de la orice comentarii, care ar, sugera că persoana este vinovată de comiterea infracțiunii sau contravenției. În acest sens, fraza “...pe lângă suspendarea temporară a licenței, ANRE a decis să solicite Procuraturii Generale verificarea faptelor referitoare la devalizarea

activelor SRL "IALG Strășeni" prin intermediul SRL "Flaga - Gaz", induce direct la faptul că compania reclamantă este complice la o acțiune ilegală de devalizare.

Reclamantul mai consideră că prin această declarație, ANRE și-a atribuit împuterniciri de organ de urmărire penală sau agent constatator și i-a acuzat de acțiuni ilegale. Indică, că acest abuz s-a comis în situația în care reclamantul nu are un statut procesual în cadrul vreunui dosar penal. Mai mult decât atât, nu este vreo hotărâre irevocabilă care ar demonstra careva ilegalități în activitatea lor profesională. Dar, indiferent de aceste circumstanțe, reiterează, că legea menționează expres, că autoritățile publice și persoanele care le reprezintă sunt obligate să se abțină de la orice comentarii care ar sugera că persoana este vinovată de comiterea infracțiunii sau contravenției. Concluzia ANRE despre necesitatea de a proba că informația indicată de ei nu se bazează pe un substrat factologic suficient este una ridicolă, deoarece însăși răspândirea unei astfel de informații în mass-media, care nu este susținută de o hotărâre judecătorească irevocabilă în acest sens, deja este o încălcare directă a normelor imperative a Legii cu privire la libertatea de exprimare.

Concluzionând, menționează încă o dată că informația răspândită prin faza evidențiată, este una falsă în esență, și a fost răspândită ilegal de către pârât. Concomitent, potrivit legislației în vigoare, întru executarea legilor Consiliul de Administrație al ANRE emite hotărâri, iar deciziile se emit unilateral de către un singur director. Ambele tipuri de acte sunt cu caracter administrativ și respectiv sunt de interes public. În cadrul ședinței în care s-a emis hotărârea sau decizia în care au fost acuzați de devalizare, urma să fie invitați în calitate de persoană vizată și interesată, ceea ce nu a fost realizat. Chiar și în cazul în care s-a omis acest fapt, trebuia să i se comunice personal despre faptul că i se incriminează anumite fapte, ce au fost expediate deja către organele procuraturii, ceea ce la fel nu a fost realizat. Practic nici deciziile sau hotărârile emise în acest sens nu au fost plasate pe site sau să le fie expediate. Potrivit Hotărârii Parlamentului cu privire la aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică, nr.238 din 26.10.2012, transparența procesului decizional din cadrul Agenției este asigurată prin respectarea Legii nr.239- XVI din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional, a Legii nr.123-XVIII din 23 decembrie 2009 cu privire la gazele naturale, a Legii nr.124-XVIII din 23 decembrie 2009 cu privire la energia electrică și a Hotărârii nr.374 din 10 mai 2010 a Consiliului de administrație al Agenției pentru aprobarea Regulilor cu privire la asigurarea transparenței în procesul decizional al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică. Aceste norme au fost ignorate cu desăvârșire la emiterea actelor administrative în care au fost vizați drept subiect care a devalizat activele altui agent economic. Totodată a fost încălcată procedura de informare, participare, consultare la elaborarea proiectelor și procedura de organizare a ședințelor publice, incluse la pct.8-16 din nr.374 din 10 mai 2010 a Consiliului de administrație al Agenției pentru aprobarea Regulilor cu privire la asigurarea transparenței în procesul decizional al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică.

Într-un final, reclamantul menționează și asupra consecințelor juridice a unui astfel de comportament arbitrar din partea autorităților statului, or, prin astfel de acțiuni arbitrare ale autorităților se pot aduce atingere protecției juridice acordate investițiilor făcute de societatea Elvețiană în Republica Moldova, prin știrbirea imaginii companiei.

În drept, acțiunea a fost întemeiată pe prevederile art. 6, 10 și 13 din CEDO, art. 20, 21 și 26 din Constituția RM, în baza art. 16 din Cod Civil, prevederile Legii cu privire la libertatea de exprimare.

Prin hotărârea Judecătorei Rîșcani, mun. Chișinău din 19 decembrie 2016, acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

La data de 17 ianuarie 2017 avocatul Marcel Moraru în interesele ÎCS “Flaga Gaz” SRL, a declarat apel împotriva hotărârii Judecătorei Rîșcani, mun. Chișinău din 19 decembrie 2016, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

Colegiul civil și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău, prin decizia din 10 octombrie 2017, a respins apelul declarat de ÎCS “Flaga Gaz” SRL, prin intermediul avocatului Marcel Moraru și menținută hotărârea Judecătorei Rîșcani, mun. Chișinău din 19 decembrie 2016 (f.d. 114-123).

În motivarea soluțiilor sale, instanțele ierarhic inferioare, cu trimitere la prevederile art. 1-3, 6, 7 din Legea nr. 64 din 23.04.2010 cu privire la libertatea de exprimare, au concluzionat că, ANRE, în cadrul conferinței de presă nu a răspândit o informație care știrbește onoarea și demnitatea reclamantului și care este defăimătoare, precum și că informația constituie o relatare cu privire la fapte și este în esență falsă, or, sesizarea organului de urmărire penală privind identificarea încălcărilor cadrului legal admise și expedierea pachetului de documente necesar pentru efectuarea investigațiilor, a avut loc întru executarea art.1 al Hotărârii Parlamentului Republicii Moldova nr.1377-XII din 06.04.1993 privind modul de transmitere a materialelor în organele de anchetă, potrivit căruia: Ministerele, departamentele, organele de control extra-departamentale, întreprinderile, instituțiile, organizațiile, asociațiile, cooperativele, întreprinderile mici și alte unități economice și juridice vor remite în mod obligatoriu organelor de anchetă materialele de control ce conțin indicii ale unei infracțiuni, în termen de 10 zile de la data terminării controlului, iar în cazul scoaterii la iveală a infracțiunii care impune o intervenție operativă - imediat.

De asemenea, instanțele de judecată au considerat neîntemeiate argumentele acțiunii în privința știrbirii reputației profesionale, or, precum a fost stabilit, din anul 2015 ÎCS “Flaga Gaz” SRL nu activează pe piața produselor petroliere, acesteia fiindu-i retrasă licența în rezultatul controalelor efectuate de către ANRE și constatării numeroaselor încălcări ale cadrului legal. Prin urmare, prin comunicatul Agenției plasat pe pagina web la data de 11.01.2016, nu-i poate fi lezată reputația profesională a reclamantului, care nu desfășoară nici o activitate pe piața produselor petroliere.

Nefiind de acord cu decizia instanței de apel, la data de 11 decembrie 2017, ÎCS “Flaga Gaz” SRL, prin intermediul reprezentantului, avocatul Marcel Moraru, a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 10 octombrie 2017, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care să fie admise integral pretențiile înaintate în cererea de chemare în judecată inițială și cererea de completare (f.d. 127-130).

Verificând argumentele invocate de către recurent în cererea de recurs, pe baza materialelor din dosar, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ

al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de ÎCS “Flaga Gaz” SRL este inadmisibil din următoarele motive.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) Cod de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

La 19 februarie 2018 Curtea Supremă de Justiție a expediat intimatului o copie a cererii de recurs, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii copiei respective (f.d. 134).

Prin referința depusă la data de 26 martie 2018, reprezentantul intimatului, directorul general ANRE Tudor Copaci, a solicitat respingerea cererii de recurs depusă de SRL ”Flaga Gaz” ca fiind neîntemeiată, cu menținerea în vigoare a hotărârii primei instanțe și a deciziei Curții de Apel Chișinău din 10 octombrie 2017 (f.d. 138-142).

În motivarea solicitărilor, intimatul a remarcat că recursul declarat de SRL ”Flaga Gaz” este nefondat și inadmisibil, or, argumentele recurentului sunt lipsite în totalitate de suport legal, iar motivele invocate sunt absolut formale, astfel cererea de recurs ne se încadrează în temeiurile declarării recursului, stabilite la art. 432 Cod de procedură civilă.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Potrivit scrisorii de însoțire nr. 16205 (f.d.124), decizia Curții de Apel Chișinău din 10 octombrie 2017 a fost expediată în adresa părților la data de 09 noiembrie 2017, astfel recursul depus la data de 11 decembrie 2017 se consideră a fi declarat în termen.

În conformitate cu art. 433 lit. c) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care persoana care a înaintat recursul nu este în drept să-l declare.

În speță, recursul a fost înaintat de ÎCS “Flaga Gaz” SRL, astfel temeiul stipulat de art. 433 lit. c) Cod de procedură civilă nu are incidență.

Potrivit art. 433 lit. d) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul se depune în mod repetat după ce a fost examinat.

La caz, completul relevă că nici temeiul prevăzut de art. 433 lit. d) Cod de procedură civilă nu este aplicabil.

Luând în considerare cele constatate supra, completul conchide că recursul nu poate fi considerat inadmisibil în baza temeiurilor enumerate la art. 433 lit. b), c) sau d) Cod de procedură civilă.

În continuare, audiind raportul verbal al judecătorului raportor cu privire la încadrarea celor invocate în recurs în temeiurile prevăzute de art. 432 alin. (2)-(4) Cod de procedură civilă, completul constată existența temeiului de inadmisibilitate stipulat la art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă.

Conform art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Potrivit art. 432 alin. (2) Cod de procedură civilă, se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Conform art. 432 alin. (3) Cod de procedură civilă, se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) pricina a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) pricina a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea pricinii au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă prevede că, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Aceste dispoziții legale fundamentează ideea potrivit căreia judecarea recursului exercitat conform Secțiunii a 2-a, Cap. XXXVIII, Cod de procedură civilă, are un caracter devolutiv și privește în exclusivitate probleme de drept material și procedural, verificându-se legalitatea deciziei, nu și temeinicia ei în fapt.

Astfel, sarcina instanței de recurs la această etapă este de a verifica temeiurile recursului și argumentele privind caracterul ilegal al deciziei atacate, în limitele în care au fost formulate și prin prisma drepturilor garantate de Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

În speță, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată că argumentele invocate în cererea de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate. Iar din conținutul cererii de recurs rezultă că, în mare parte, recurentul a reluat criticile formulate în fazele procesuale anterioare, asupra cărora instanța de apel și instanța de fond s-au pronunțat cu suficientă putere de convingere, iar invocarea pretinselor încălcări admise de instanța de apel și prima instanță nu sunt suficient de fundamentate și nu au vocația de a conduce la modificarea soluției în prezenta cauză civilă.

Completul evidențiază că, în lumina jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, procedura de examinare a admisibilității unui recurs în materie civilă trebuie să corespundă în principiu garanțiilor unui proces echitabil, consfințite de art. 6 din CEDO, în special cu referire la dreptul de acces liber la justiție și la dreptul subsecvent de a fi audiat de o instanță judecătorească (hotărârile Delcourt contra Belgiei din 17 ianuarie 1970 și Erfar-Avef contra Greciei din 27 martie 2014).

În acest context, completul reține că dreptul unei persoane de acces liber la justiție poate fi limitat, inclusiv prin instituirea procedurii de examinare a admisibilității recursului, or prin însăși natura lor, condițiile pentru examinarea unei cereri introduse pe o cale de atac extraordinară pot fi mai stricte decât condițiile stabilite pentru o cale de atac ordinară. Asemenea rigori urmăresc scopul de aplicare și interpretare unitară a legislației și îndeplinesc funcțiile de administrare eficientă a justiției, fiind în deplină concordanță cu art. 6 din CEDO (hotărârea Trevisanato contra Italiei din 15 septembrie 2016).

Completul reține că obligația de a motiva un act judecătoresc poate varia în funcție de natura actului în cauză (hotărârea Hansen contra Norvegiei din 2 octombrie 2014), iar în concepția CtEDO, nu se impune motivarea detaliată a deciziei unei instanțe de recurs care, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge un recurs ca fiind „lipsit de șanse de succes” (hotărârea Nersesyanyan contra Armeniei din 19 ianuarie 2010).

Potrivit art. 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nicio referire cu privire la fondul recursului.

Din considerentele nominalizate și având în vedere faptul că instanțele ierarhic inferioare au examinat cauza sub toate aspectele, cu respectarea normelor de procedură și aplicarea corectă a legii materiale, iar în esența lor, argumentele principale ale recursului, care sunt similare argumentelor invocate în instanța de apel, au fost verificate minuțios la judecarea cauzei în ordinea de apel și în prima instanță, completul ajunge în mod unanim la concluzia de a considera recursul declarat de ÎCS “Flaga Gaz” SRL ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 269-270, 433 lit. a) și 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul declarat de ÎCS ”Flaga Gaz” SRL, prin intermediul reprezentantului, avocatul Marcel Moraru, se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului

Ala Cobăneanu

judecători

Dumitru Mardari

Luiza Gafton

